

Культура лекційної діяльності як засіб виховання

І.М. Золотарьова, канд. психол. наук, О.С. Пономарьов
Харківська національна академія міського господарства

З розвитком сучасних технологій викладач перестав бути єдиним джерелом інформації, що підвищує вимоги до його професійної діяльності. Найбільш представленою формою навчальної діяльності у вищих навчальних закладах є лекція. Лекція базується на інформаційно-монологічному методі подачі та поясненні матеріалу і являє собою традиційну форму групового навчання.

Популярність лекції як форми навчальної діяльності обумовлена її провідними педагогічними функціями.

Пізнавальна функція лекції полягає у можливості її засобами забезпечити якісну наукову інформацію, що необхідна для професійної та дослідницької діяльності студентів.

Виховна функція реалізується у безпосередньому спілкуванні лектора з аудиторією, що сприяє формуванню особистісних якостей майбутніх фахівців, формує їх активну соціальну позицію.

Розвиваюча функція – гарна лекція сприяє розвитку пізнавальної активності студентів, навчає мислити, розмірковувати, аналізувати наукові факти.

Організуюча функція – лекція являє собою теоретичну основу всіх інших видів навчальної роботи.

Багатофункціональність лекції як форми організації навчальної діяльності призводить до того, що й діяльність лектора також стає поліфункціональною. Так лектор є науковцем, що разом з аудиторією досліджує наукові проблеми, педагогом та психологом – організує взаємодію зі студентами та керує нею, актором – виконує публічний виступ перед аудиторією.

Остання функція лектора розглядається нами як провідна: звучання лекції в аудиторії – результат проведеної роботи щодо її підготовки. Головна задача будь-якого публічного виступу – перетворити масу слухачів на аудиторію, що слухає та сприймає доповідача. Саме така задача стоїть перед викладачем, що організує навчальну діяльність у лекційній формі.

Рівень підготовки та презентації лекції як виду публічного виступу являє собою трансляцію відповідного рівня культури – культури лекційної діяльності викладача. Культура лекційної діяльності містить такі складові.

1. Високий рівень теоретичної підготовки лектора, відмінне володіння навчальним матеріалом.

2. Культура мови та ораторські здібності – вірна вимова слів, вірний наголос, логічний виклад матеріалу, адекватний матеріалу стиль викладання.

3. Педагогічний такт, поважливе ставлення до студентів, обов'язкові відповіді на всі поставлені запитання.

4. Вміння встановити контакт з аудиторією.

5. Експресивність мовлення, емоційність, інтонаційне розмаїття, особиста зацікавленість проблемою.

6. Загальний вигляд лектора та стиль його поведінки.

Лекція – це не лише інформація, але й ставлення до неї, що закарбовується у відповідному враженні студентів від лектора. Наявність позитивного враження є показником високого рівня лекційної культури викладача, що сприятиме засвоєнню начального матеріалу. Давньогрецький письменник Ксенофонт писав: «Ніхто не може навчитися у людини, яка не подобається». Культуру лекційної діяльності викладача можна розглядати як засіб формування особистості студента, джерело впливу на процеси навчання та виховання.